

LENTVARIO LOPŠELIO-DARŽELIO „ŠILAS”

**KAIP SUKURTI, TINKAMĄ VAIKAMS, PRIEŠMOKYKLINĖS
GRUPĖS SAVITUMĄ?**

TYRIMAS

PARENGĖ: DIREKTODIAUS PAVADUOTOJA
UGDYMUI RASA MARCINKIENĖ

LENTVARIS

Ivadas

Ugdomajai aplinkai priešmokyklinėje grupėje šiandien skiriama vis daugiau dėmesio. Sukurti aplinką, tinkamą vaikams augti ir ugdytis, tyrinėti, pažinti pasaulį, bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje ir su suaugusiais, yra svarbus priešmokyklinio ugdymo pedagogo uždavinys.

Priešmokyklinio ugdymo standartuose ir ugdymo turiniui ir procesui keliamus reikalavimus svarbu rasti materialinių išteklių tinkamai grupės aplinkai sukurti. Vienu vertus, galima kalbėti apie tradiciškai suvokiamus dalykus: plotų matavimą metrais, aiškintis, kiek jo tenka vienam vaikui, skaičiuoti veiklos kampelius. Mano įsitikinimu, pasirinkta tema yra labai aktuali, kadangi saugi svetinga, jauki, žaisminga, estetiška, mobili, lanksčiai keičiama aplinka pagal vaiko poreikius, orientuota į vaiko ugdymosi tikslus bei jo amžių, padeda vaikams jaustis šeiminkais.

Pedagogo uždavinys – padėti vaikams ugdytis, nukreipti jų ugdymąsi reikiama linkme, drąsinti vaikus bei stebėti jų pažangą.

Su dideliu širdies skausmu prisimename, kaip grūdome vaikams į galvas žinias, kaip sekinome vaiko jėgas versdami jį sėdėti prie staliukų ir pasakoti žiūrint į paveikslėlius, mokytis raideles, bandyti rašyti...

Keičiantis ugdymo metodų priešmokyklinėje grupėje sampratai vis svarbesnį vaidmenį vaidina ugdomoji erdvė ir tikslingai parinktos ugdymo priemonės.

Prasidėjus priešmokyklinių grupių ugdymo kaitai ir mes, pedagogai, ilgai svarstėme, kaip sukurti kitokį vaikų ugdomąją aplinką, kuriame vaikas patirtų gyvenimo pažinimo džiaugsmą. Norėdama sužinoti kitų pedagogų nuomonę apie aplinkos kūrimą, mano nerimą išsklaidė teiginys, kad grupės aplinka turėtų būti orientuota į vaiką.

Stebėdama grupėje vaikus pastebėjau, kad vaikai jaučiasi nesa šeiminkais. Pastebėjau, kad vaikams neatitinka baldų aukštis, vaikai savarankiškai negali pasiimti ugdymų priemonių. Ar įmanoma pažinti pasaulį žiūrint į viską per atstumą? Aš norėčiau atlikti tyrimą, paragindama vaikus pačius paaiškinti kaip galima būtų pakeisti aplinką. Atitinkamai įrengia veiklos erdves, kartu su vaikais aptarti, kaip kurioje erdvėje reikėtų elgtis. Didėjant vaiko savarankiškumui ir atsakomybės jausmui, jam gali būti suteikta pasirinkimo teisė. Vaikai daug ką pradeda, bando, mokosi iš savo klaidų. Ar mes leidžiame jiems savarankiškai keisti, transformuoti, pritaikyti savo sumanymus?

Vaikai smalsūs, judrūs, aktyvūs, egocentiški – ir tai nuostabu! Linkėdami savo vaikams paties geriausio, tėvai nori, kad vaikai į pirmą klasę ateitų kuo geriau pasirengę (ir kuo labiau sudrausminti). “Pasirengimas” dauguma tėvų suprantamas kaip konkrečių įgūdžių: skaitymo,

rašymo ir skaičiavimo – turėjimas. Tėvams reikia padėti suprasti, kad svarbiausi vaikų gebėjimai, kurie, tinkamai brandinami ir puoselėjami, tikrai laiku sukurs prielaidas minėtiems pageidaujamiems įgūdžiams atrasti. (V. Gražienė, 2003, p. 44)

Vaikų negalima ugdyti vadovaujantis viena bendra programa. Kiekvienas vaikas skiriasi savo charakteriu, temperamentu, fizinėmis ir psichinėmis galimybėmis. Atsižvelgdama į susidariusią situaciją ir žinomą padėtį, pateikiau anketą tėvams. Norėdama sužinoti ir jų nuomonę, ir jų požiūrį į grupės aplinką. Sudarydama anketas rėmiausi knyga ” Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos”, 2004.

Kuriant palankias veiklos erdves, turime atsižvelgti į tai, ar jos skatintų priešmokyklinio amžiaus vaiko aktyvumą, savarankiškumą, tenkintų norą žaisti, bendrauti, bendradarbiauti?

Nuo to kas buvo šalia vaikystės metais, kas iš aplinkos įėjo į širdį ir protą – nuo to labiausiai priklauso, koku žmogumi taps šiandieninis mūsų vaikas.

Hipotezė

Kiekvienas mūsų stebimas vaikas yra individualybė, todėl jo tobulėjimo ir ugdymo būdas yra individualus. Čia labai daug kas priklauso nuo grupės aplinkos. Šiandien, grupės aplinka, turėtų būti panaši į vaikams skirtą aktyvios veiklos studiją, orientuotą į vaiką.

Duomenų bazė

Rengdama tyrimą, norėjau išsiaiškinti, kokios tikrosios priežastys nulemia vaikų psichologinį aplinkos saugumą, kaip reikia problemą spręsti. Priešmokyklinės grupių pedagogių susitikimų metu, padiskutavę, supratome, kaip svarbu, kad kuriant palankias veiklos erdves – ugdymo procesas tampa lankstesnis; kokybiškesnis; skatinamas vaikų savarankiškumas, vaikų ugdymas per žaidimą ir veiklą.

Kėlėme sau klausimą, kokią vaiko savarankiškumo ugdymui turi ugdomoji erdvė? Mūsų išvados tokios. Šiandien ugdomoji aplinka suprantama ne kaip pasyvi erdvė, kurioje pedagogas kalba, aiškina, rodo vaikams (aplinka orientuota į pedagogą). Pedagogui keliamas uždavinys kartu su vaikais sukurti tokią grupės aplinką, kurioje pripažįstama kiekvieno vaiko teisė būti aktyviu ugdymo proceso dalyviu.

Mūsų tikslas: ištirti kurias erdves vaikai pasirenka labai retai; kurias veiklos erdves vaikai pasirenka nuolat; ar veiklos erdvėse vaikams saugu; ar vaikai pasirenka tuos pačius užsiėmimus; ar vaikai geba rasti tai ko jiems reikia; kokios priemonės vaikus domina labiausiai; ar pakanka priemonių kiekvienoje erdvėje?

Idėjų bankas

- Atlikti vaikų grupės diskusiją
- Atlikti tėvų anketinę apklausą.
- Diskutuoti apie grupės aplinkos kūrimą su pačiais vaikais ir pedagogais.

- Pakeisti grupių aplinką.
- Užrašyti, ką vaikai norėtų keisti.
- Diskutuoti su tėvais.
- Pateikti tėvams anketų rezultatų duomenų analizę.

Anonimiškos anketos, skirtos priešmokyklinės grupės pedagogams, klausimai

1. Kaip jūs vertinate priešmokyklinės grupės aplinką?
  - a) puikiai;
  - b) vidutiniškai;
  - c) patenkinamai;
2. Ar grupės aplinka demonstruoja, kad vaikas yra laukiamas(pvz., ant grupės durų užrašyti vaikų vardai iškabinti piešiniai, vaikų nuotraukos ir kt.)?
  - a) taip;
  - b) ne;
  - c) iš dalies;
3. Ar grupės aplinka saugi, erdvi, funkcionali, žaisminga, estetiška?
  - a) saugi;
  - b) erdvi;
  - c) funkcionali;
  - d) žaisminga;
  - e) estetiška;
  - f) iš dalies;
4. Ar vaikas grupėje jaučiasi šeimininku?
  - a) pats gali ją keisti, transformuoti, pats gali pritaikyti savo sumanymams;
  - b) pats gali tyrinėti, pažinti pasaulį;
  - c) iš dalies;
5. Ar ugdymo tikslams naudojamos sienos, langai, durys, grupės apšvietimas?
  - a) taip;
  - b) ne;
  - c) iš dalies;
6. Ar grupėje yra individualiai vaiko veiklai, poilsiui, „vienatvei“ skirta erdvė?
  - a) taip;
  - b) ne;
  - c) iš dalies;
7. Ką ir kaip norėtumėte pakeisti priešmokyklinėje grupėje?

Diskusijos klausimai, skirtos vaikams.

1. Ar tau patinka eiti į darželį?
2. Kokius žaidimus tau labiausiai patinka žaisti?
3. Kokiose veiklos erdvėse tau labiausiai patinka žaisti?

Kaladėlės.

Šeima, „namai“, „baras“.

Stalo žaidimai.

Menai (piešti, aplikuoti, tapyti, dainuoti, vaidinti, šokti).

Bibliotekėlėje.

Poilsio ir vienatvės kampelyje.

Tyrinėti.

Sportuoti.

4. Ar dažniau žaidi su draugais, ar vienas?
5. Ar tau patinka grupės veiklos kampeliai?
6. Kokių žaislų ar priemonių norėtum įsigyti grupėje?
7. Ką norėtum pakeisti grupės aplinkoje?

Anonimiškos anketos, skirtos tėvams

1. Ar norėtumėt, kad būtų keičiama grupės aplinka?

Taip.

Ne.

Nežinau.

2. Ką ir kaip norėtumėt pakeisti grupėje?

Perdažyti sienas.

Pakeisti baldus (stalus, kėdutes, lovytes).

Ratu išdėstyti stalus.

Pakeisti šviestuvus.

Sutvarkyti prausyklą.

Pakeisti kilimus.

Nenorėtų nieko keisti.

3. Kaip norėtute pagyvinti grupės aplinką?

Gėlėmis.

Piešiniais.

Nuotraukomis.

- Pakeisti stendą.
- Knygomis.
- Žaislais.
- Įvairiais darbeliais.
- Kita.

4. Ar norėtumėt prisidėti prie grupės aplinkos pakeitimo?

- Taip.
- Ne.
- Nežinau.

5. Ar vaikas, grupės aplinkoje, jaučiasi esąs šeimininkas?

- Galėtų netrukdydamas kitiems ją keisti.
- Augti ir ugdyti(s), tyrinėti, pažinti pasaulį.
- Bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.

Veiklos planas

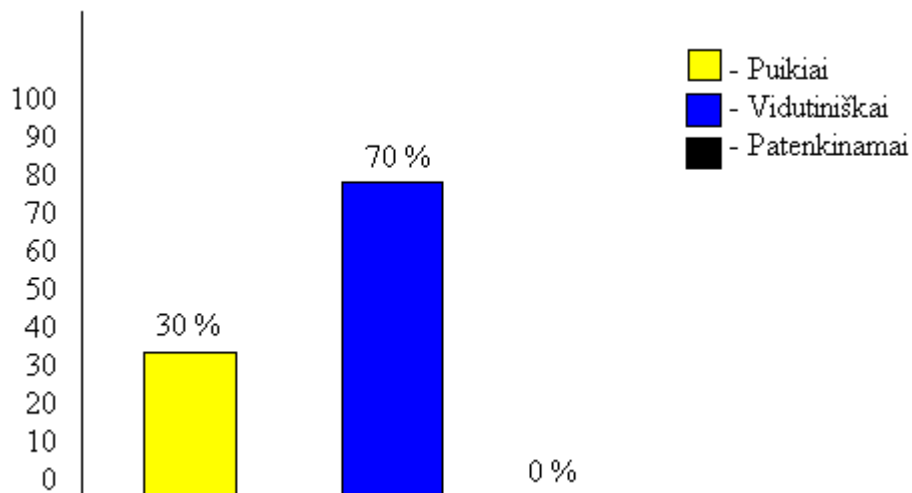
Norėdami išsiaiškinti vaikų nuomonę, jų tėvų nuomonę, priešmokyklinės grupės pedagogų nuomonę, nutarėme atlikti apklausą. Į anketas atsakė „Žemuogiukų“, „Nykštukų“, „Drugelių“ priešmokyklinės grupės vaikų tėvai ir grupių pedagogai. Pasiūlyti vaikams sudalyvauti diskusijoje.

Pedagogų apklausos analizė

Į parengtų anketų klausimus atsakė 10 kvalifikuotų priešmokyklinės grupių pedagogų.

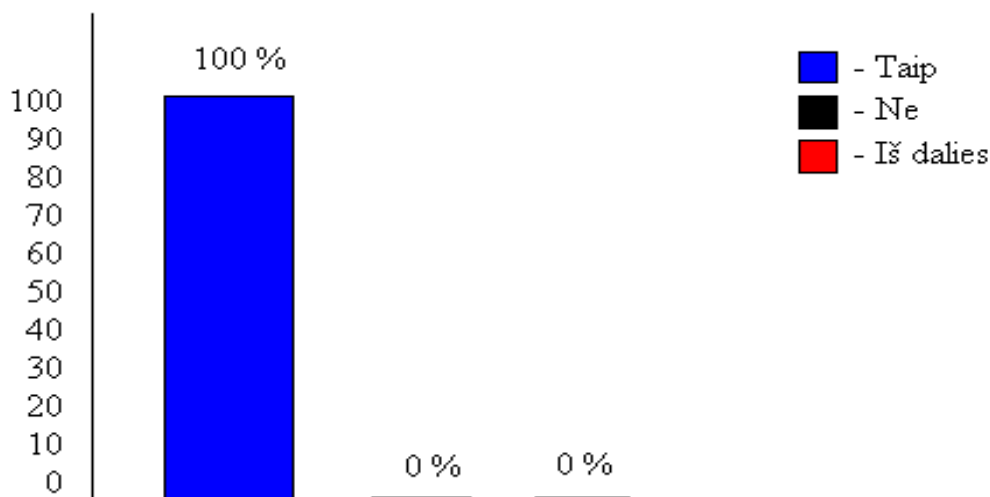
Pedagogų atsakymai į klausimą, kaip vertina priešmokyklinės grupės aplinką?

1 diagrama

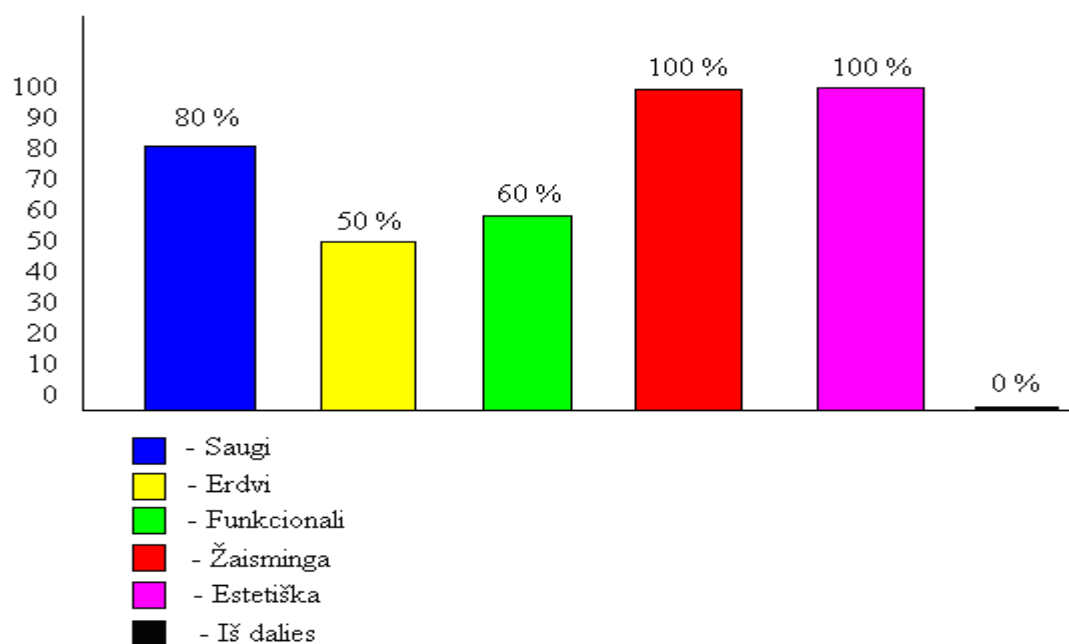
Pedagogų atsakymai į klausimą, ar grupės aplinka demonstruoja, kad vaikas yra laukiamas?

2 diagrama

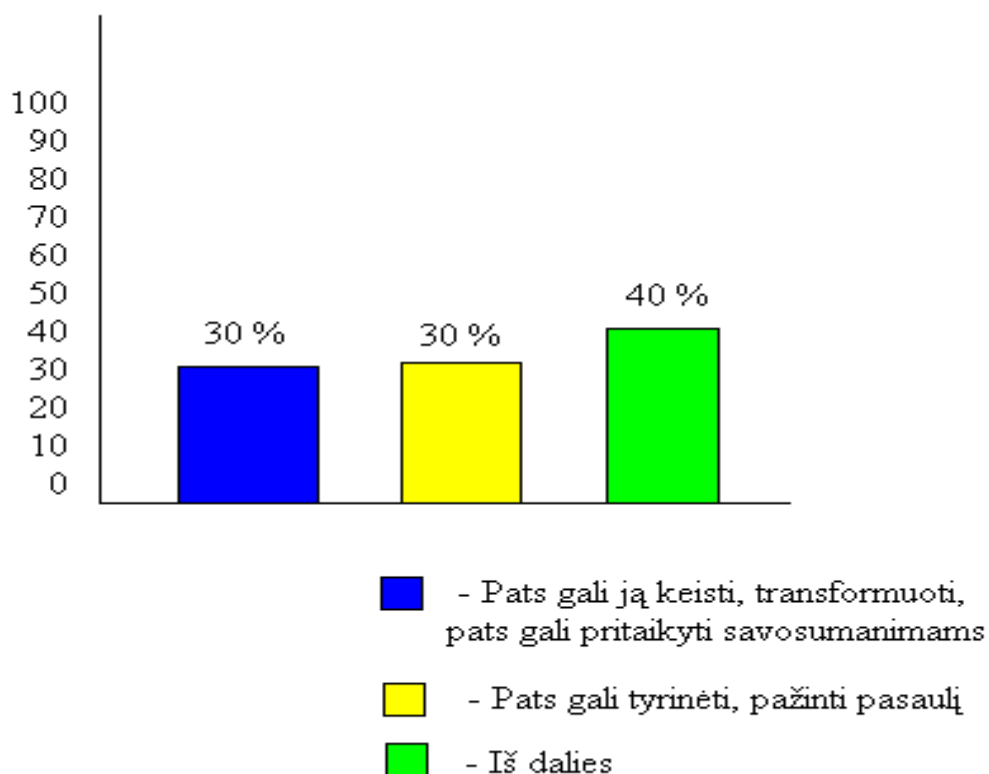
Pedagogų atsakymai į klausimą, ar grupės aplinka saugi, erdvi, funkcionali, žaisminga, estetiška?

3 diagrama

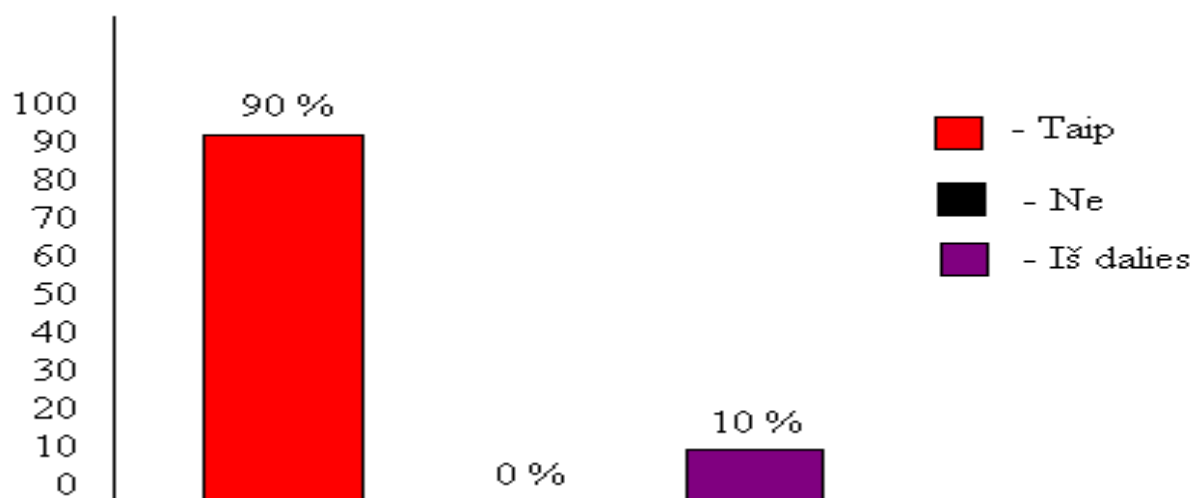
Pedagogų atsakymai į klausimą, ar vaikas grupėje jaučiasi šeimininku?

4 diagrama

Pedagogų atsakymai į klausimą, ar ugdymo tikslams naudojamos sienos, langai, durys, grupės apšvietimai?

5 diagrama

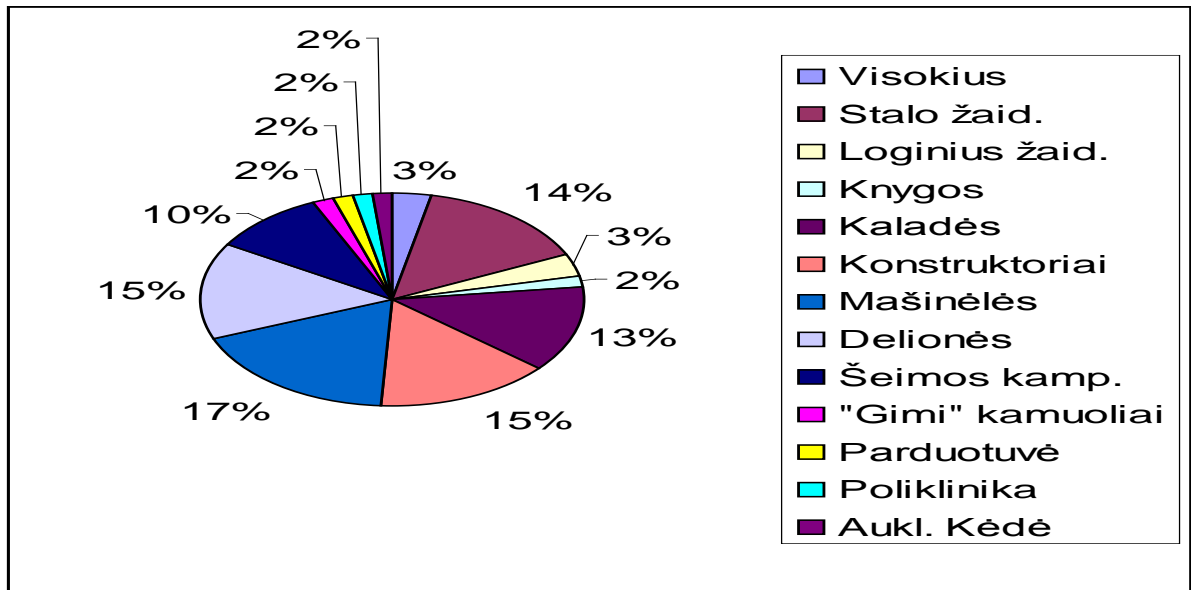

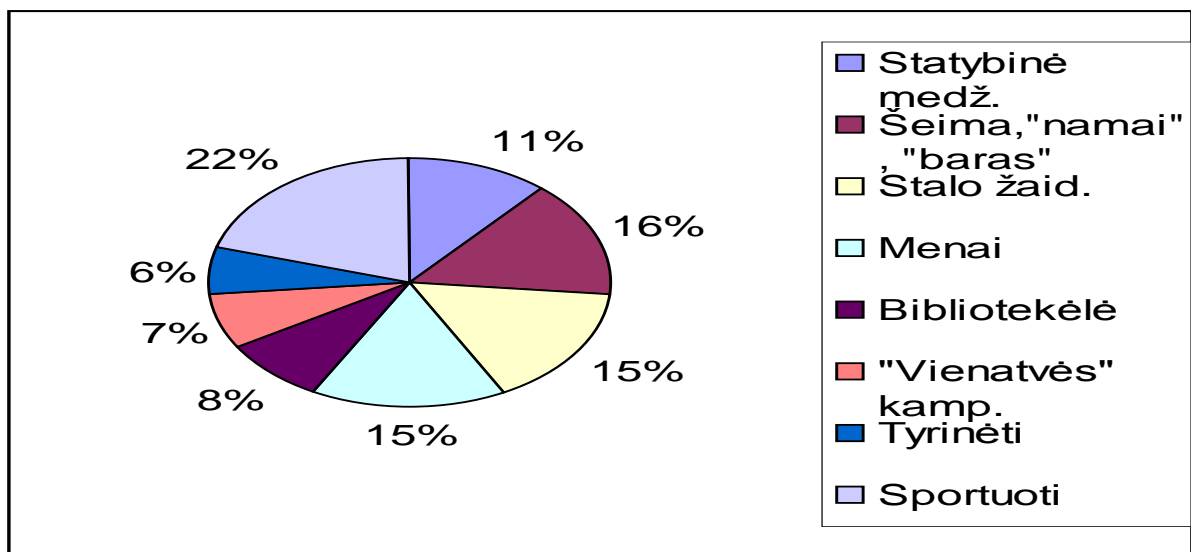
Kokius žaidimus tau labiausiai patinka žaisti?

2 diagrama

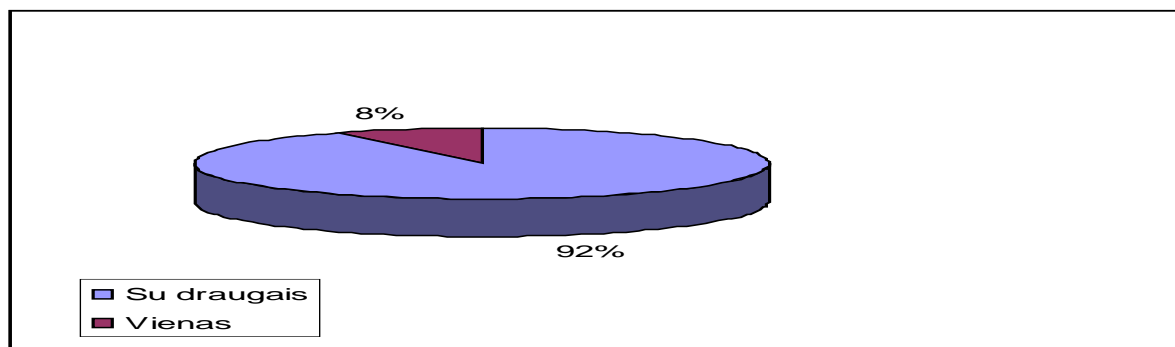
Kokiose veiklos erdvėse tau patinka žaisti?

3 diagrama

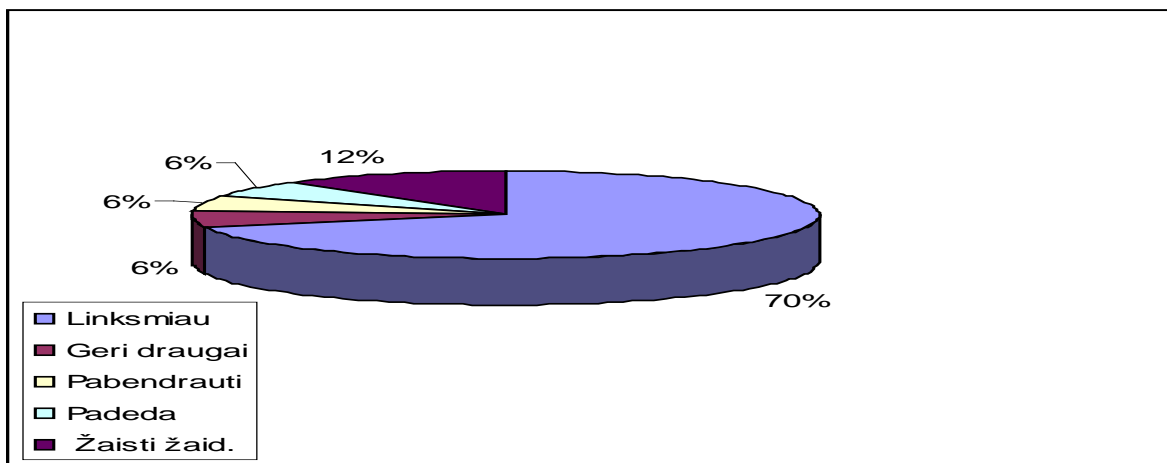

Ar dažnai žaidi su draugais, ar vienas? Kodėl?

4 diagrama

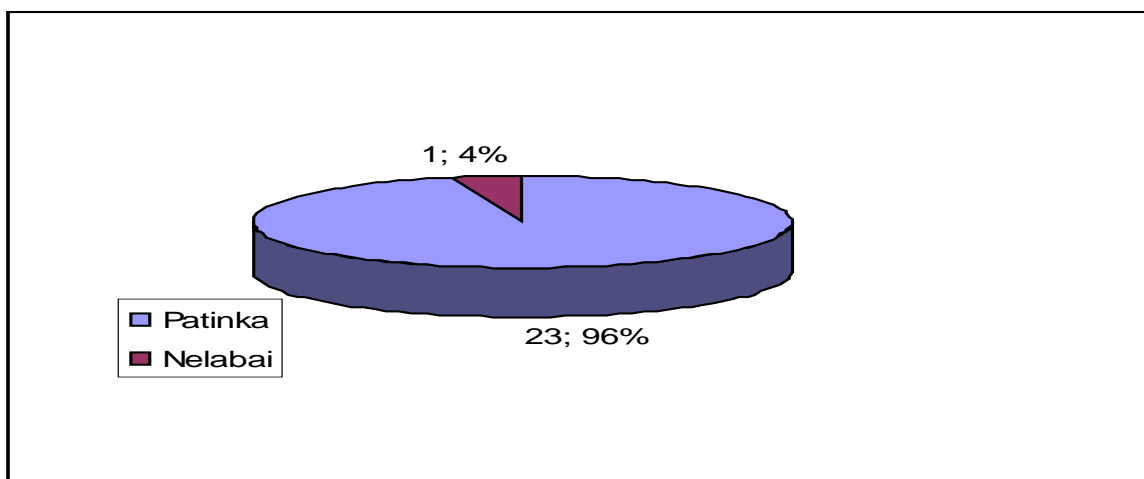

5 diagrama

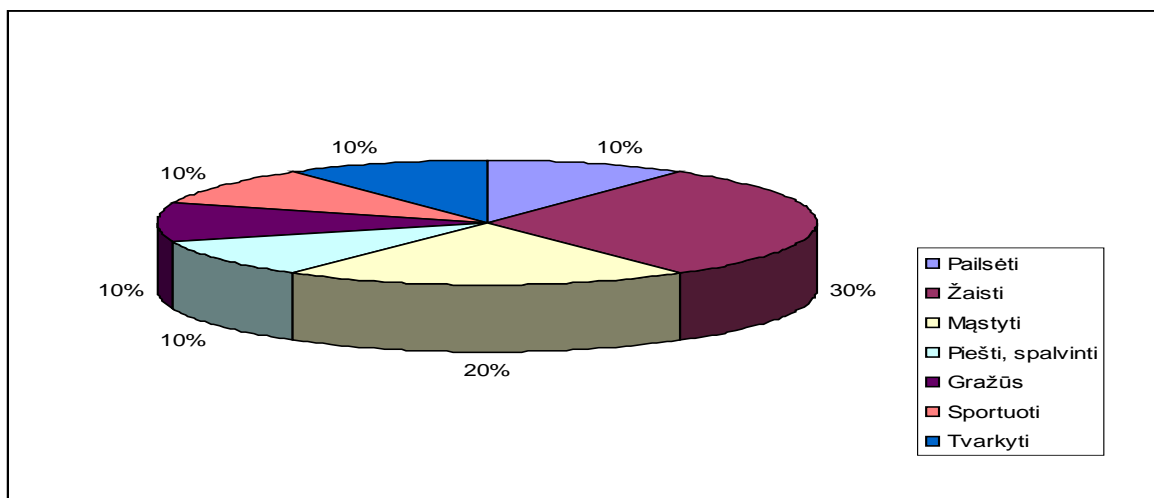

Ar tau patinka grupės veiklos kampeliai? Kodėl?

6 diagrama

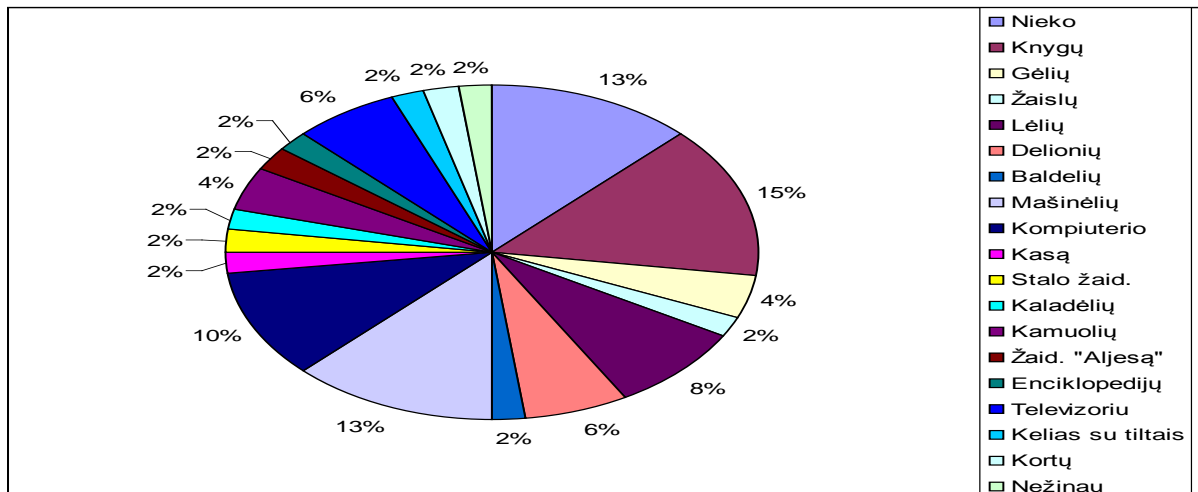

7 diagrama

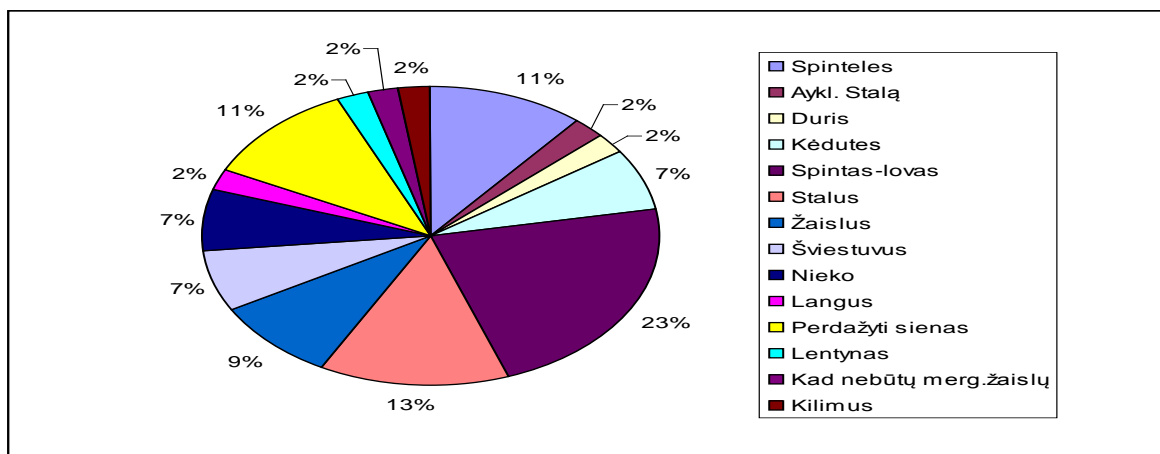
Kokių žaislų ar priemonių norėtum įsigyti grupėje?

8 diagrama

Ką norėtai pakeisti grupės aplinkoje?

9 diagrama

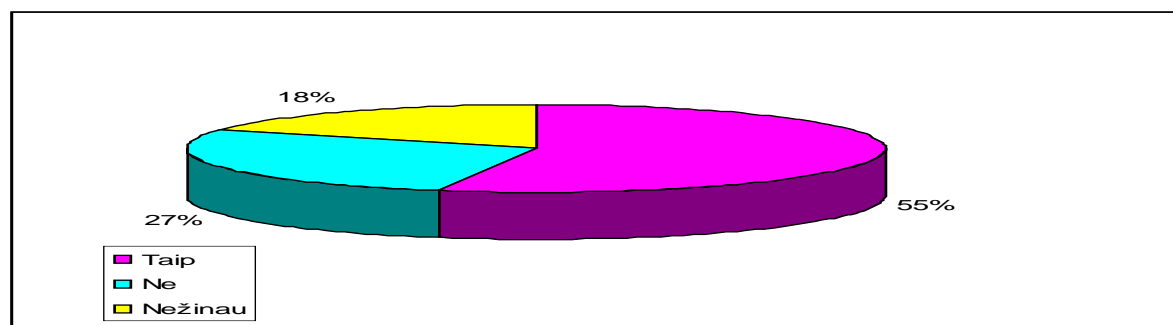

Tėvų apklausos analizė

Į parengtų anketų klausimus atsakė 22 tėvai.

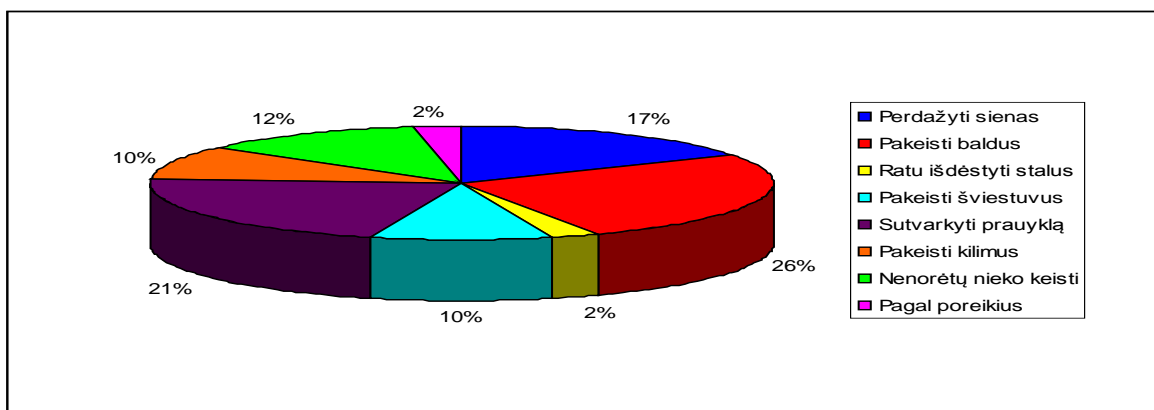
Tėvų atsakymai į klausimą, ar norėtų, kad būtų keičiama grupės aplinka

1 diagrama

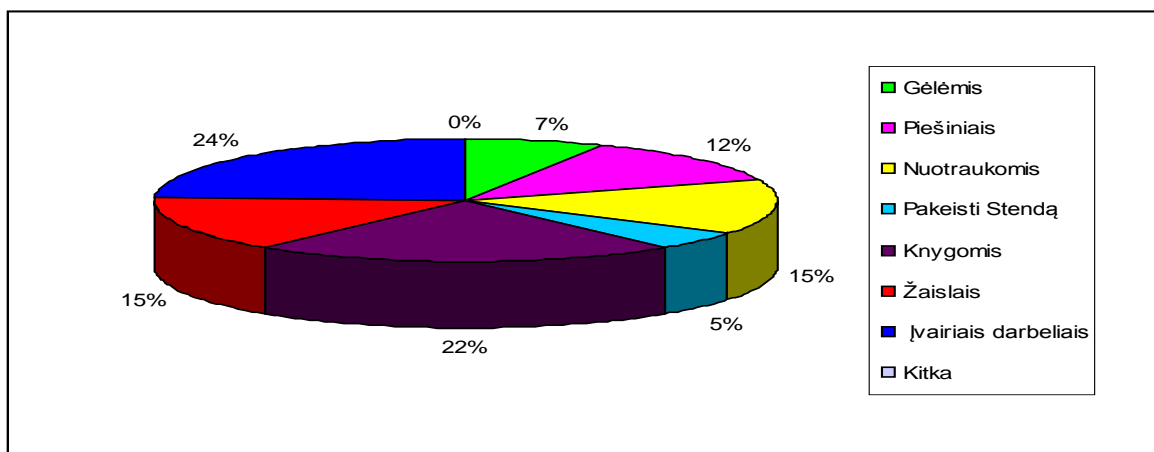
Tėvų atsakymai į klausimą, ką ir kaip norėtų pakeisti grupėje

2 diagrama

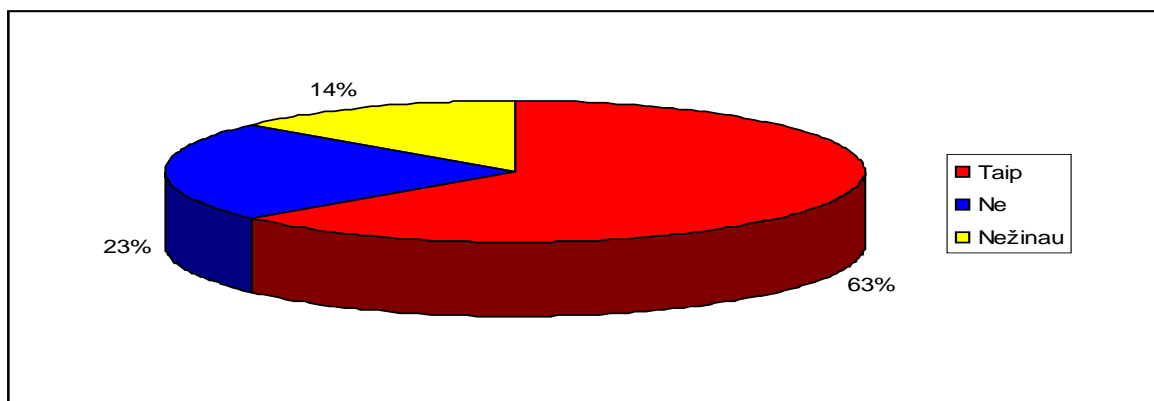
Tėvų atsakymai į klausimą, kaip norėtų pagyvinti grupės aplinką

3 diagrama

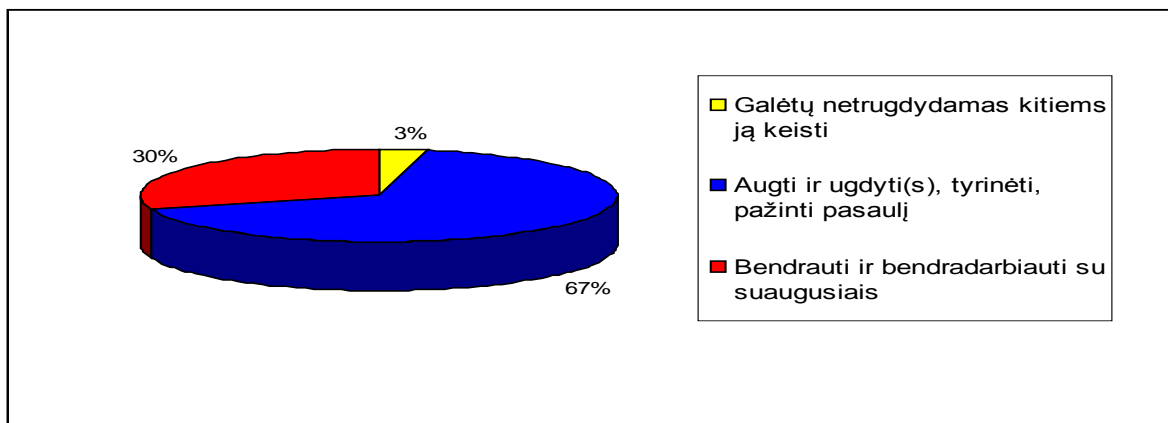
Tėvų atsakymai į klausimą, ar norėtų prisidėti prie grupės aplinkos pakeitimo

4 diagrama

Tėvų atsakymai į klausimą, ar vaikas, grupės aplinkoje, jaučiasi esąs šeimininkas

5 diagrama

Tėvų nuomonė: Bet koks pokytis įneša į seną aplinką vis kažko gyvesnio. Grupės aplinką keistų pagal vaikų poreikius.

Anketų rezultatai

Į anketos klausimus atsakė 10 kvalifikuotų priešmokyklinės grupės pedagogų. Apibendrinus anketas duomenis, paaiškėjo, kad dauguma pedagogų (70 %) priešmokyklinės grupės aplinką vertina vidutiniškai. 100 % pedagogų manymu, kad vaikas grupėje yra laukiamas (pvz., ant grupės durų užrašyti vaikų vardai, iškabinti piešiniai, vaikų nuotraukos ir kt.). Į klausimą – Ar grupės aplinka saugi, erdvi, funkcionali, žaisminga, estetiška? – 100 % pedagogų atsakė žaisminga, estetiška. 80 % pedagogų atsakė saugi. 30 % pedagogų mano kad grupėje vaikas jaučiasi šeiminiuku (pvz., pats gali keisti, transformuoti, pats gali pritaikyti savo sumanymams). 40 % pedagogų mano, kad iš dalies vaikas grupėje jaučiasi šeiminiuku. 30 % pedagogų mano, kad vaikas pats gali grupėje tyrinėti, pažinti pasaulį. Ugdymo tikslams naudojamos sienos, langai, durys, grupės apšvietimas, 90 % pedagogų atsakė – taip. 80 % pedagogų atsakė, kad grupėje yra individualiai vaiko veiklai, poilsiui skirta erdvė. Iš anketų paaiškėjo, kad vaikai nesa visapusiškai grupės šeiminiukais.

Į anketos klausimus atsakė 22 tėvai. Apibendrinus anketos duomenis, paaiškėjo, kad dauguma tėvų (55 %) norėtų, kad būtų keičiama grupės aplinka. 26 % tėvų siūlo grupėje pakeisti baldus, 21 % tėvų siūlo grupėje sutvarkyti prausyklą, 17 % tėvų siūlo perdažyti sienas ir kt.. 12 % tėvų nenorėtų nieko keisti. Į klausimą – Kaip norėtų pagyvinti grupės aplinką? – 24 % tėvų atsakė, kad pagyvintų grupės aplinką įvairiais vaikų darbais, 22 % tėvų atsakė, kad pagyvintų knygomis, 15 % tėvų atsakė, kad pagyvintų žaislais ir nuotraukomis ir kt.. Daugumas tėvų (63 %) prisidėtų prie grupės aplinkos pakeitimo. 67 % tėvų atsakė, kad vaikas grupės aplinkoje gali augti ir ugdyti(s), tyrinėti, pažinti pasaulį. Iš anketų paaiškėjo, kad vaikai nevisapusiškai gali netrukdydami kitiems keisti aplinką.

Beveik visi vaikai diskusijoje sakė, kad nori eiti į darželį ir jiems patinka. Daugelis vaikų nori lankyti darželį dėl draugų, kiti dėl žaislų ir priemonių. Iš diskusijos rezultatų matyti, kad kuriems vaikams labiau patinka konstruoti, žaisti su statybine medžiaga, su mašinėlėmis, stalo žaidimus, „šeimos“ kampelyje, visokius žaidimus. Paaiškėjo, kad vaikai dalindamiesi įspūdžiais, labiausiai žaidžia stalo žaidimų erdvėje, „šeimos“ erdvėje, menų erdvėje ir labai patinka sportuoti. Vaikams erdvėse patinka žaisti, bendrauti ir mąstyti. Vaikai įdomiai atsakė į klausimą – Kokių žaislų ir priemonių norėtum įsigyti grupėje? – tai knygų, mašinėlių, kompiuterį. Dauguma atsakė nieko. Ką norėtų pakeisti grupės aplinkoje, daugumas vaikų pasiūlė pakeisti spintas-lovas, stalus, spinteles, perdažyti sienas. Diskusijos metu paaiškėjo, kad vaikams baldai nelabai atitinka jų poreikius ir amžių.

Išvados

Kuo saugesnė, erdvesnė, funkcionalesnė, žaismingesnė, estetiškesnė vaikų žaidimo aplinka, tuo daugiau jie turi priemonių, skatinančių eksperimentuoti, tyrinėti. Kuo daugiau vaikas gali savarankiškai netrukdydamas kitiems ją keisti, ugdytis, tyrinėti, pažinti pasaulį, bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais, tuo geresnės ir palankesnės sąlygos mąstyti. Savarankiškai veiklai būdingas ne tik fizinis judėjimas, bet ir dvasinis: vaikas turi jaustis ne tik nepriklausomas, bet ir turėti savo erdvę, kurioje jis galėtų netrukdomas veikti, bei tyrinėti. Vaikas atsiskleidžia stebėdamas ir tirdamas aplinką, pažindamas ją ir aktyviai joje dalyvaudamas. Svarbiausia išvada – žaisdamas vaikas tampa savarankiškas, todėl neturėtume jam trukdyti.

Laukiami rezultatai

Mes, pedagogai, turime stengtis, kad vaikai labiau pasitikėtų savo jėgomis, kad grupėje jaustųsi laisvi ir nevaržomi, kad turėtų savo nuomonę ir mokėtų ją išreikšti, kad noriai dalyvautų grupės veikloje.

Mes nežinome, kokių rezultatų pasieksime, tačiau mūsų tikslas kartu su šeima, darželio bendruomene sudaryti tinkamas sąlygas taip, kad vaikas savarankiškai pats galėtų tyrinėti, eksperimentuoti, pažinti pasaulį.

Tyrimo išvados - vaikų stebėjimas, darbas su šeimomis padės specialistams kurti tinkama grupės aplinką, skatins auklėtojas dar glaudžiau bendradarbiauti, ieškoti būdų aplinkai pagerinti, įgyvendinti naujus sumanymus. Mus supančią aplinką bandyti padaryti dar jaukesnę, artimesnę vaiko poreikiams.

Šis tyrimas parodė, jog būtina kalbėtis su vaikais, tėvais ir kolegėmis apie išylančias problemas, jas bendrai svarstyti. Tada problemas spręsti lengviau.

Literatūra

1. Artyn vaiko. UAB „Polilogas“, V., 1997.
2. Artyn vaiko 2. UAB „Polilogas“, V., 1998.
3. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, V., 2004.
4. Priešmokyklinis ugdymas. Straipsnių rinkinys. Švietimo aprūpinimo centras, V., 2002.
5. Projektų metodas ir pedagoginės studijos. Artyn studento / Sud. V. Gražienė. Gimtasis žodis, V., 2001.